

Centrālā statistikas pārvalde

2023

23-008-000

Informatīvais apskats

APSEKOJUMA "PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA" REZULTĀTI

Informatīvajā apskatā apkopota apsekojuma "Pieaugušo izglītība" (turpmāk – apsekojums) informācija par Latvijas iedzīvotāju dzimto valodu, mājās lietoto valodu, valodu prasmēm, kā arī izglītošanos gan regulārās izglītības mācību iestādēs, gan apmeklējot kursus, seminārus, konferences vai izmantojot pašmācības metodes. Informācija iegūta 2021.–2022. gadā, aptaujājot iedzīvotājus vecumā no 18 līdz 69 gadiem. Apsekojumā iegūtie rādītāji par iesaistīšanos pieaugušo izglītībā turpmāk publikācijā ir atspoguļoti par iedzīvotājiem vecuma grupā no 25 līdz 64 gadiem, ja nav norādīts citādi. Informācija publicēta salīdzinājumā ar 2016. gada apsekojumu rezultātiem.

Apsekojums sagatavots atbilstoši Eiropas Savienības Statistikas biroja (*Eurostat*) izstrādātajai metodoloģijai, un iegūtā informācija ir salīdzināma ar citām Eiropas Savienības valstīm. Visi apsekojuma dati un metadati ir pieejami oficiālās statistikas portālā stat.gov.lv.

1. PIEDALĪŠANĀS PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBĀ

Apsekojumā tika aptaujāti iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 69 gadiem visā Latvijā. Izlases apjoms bija 8 764 iedzīvotāji, uz apsekojuma jautājumiem atbildēja 62,7 % no visiem izlasē iekļautajiem. Respondentu vidū lielāku īpatsvaru veidoja sievietes – 56 % (vīrieši – 44 %).

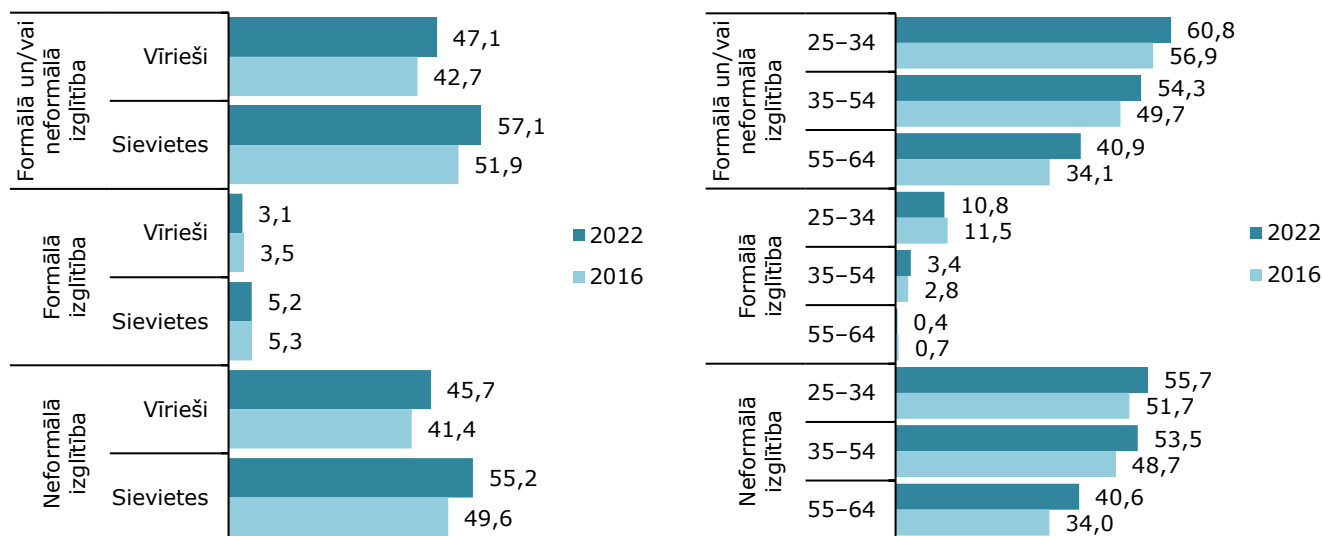
Iedzīvotājiem jautāja, vai viņi pēdējo 12 mēnešu laikā ir mācījušies formālajā izglītībā un/vai piedalījušies neformālās izglītības pasākumos (kursos, semināros, lekcijās, konferencēs utt.). Pēdējos gados iedzīvotāju dalība pieaugušo izglītībā ir pieaugusi – apstiprinoši uz minētajiem jautājumiem atbildēja 52,2 % aptaujāto vecumā no 25 līdz 64 gadiem (2016. gadā – 47,5 %).

Dati liecina, ka aktīvāk izglītībā piedalījās sievietes (57,1 %) un jaunāka gadagājuma iedzīvotāji (vecumgrupā 25–34 gadi – 60,8 %). Mūdienu digitālajā laikmetā ir svarīgi visu mūžu izglītoties un apgūt jaunas prasmes, tāpēc ir ļoti pozitīvi vērtējams, ka arī vecumgrupā virs 55 gadiem cilvēki iesaistās izglītības aktivitātēs un 40,9 % iedzīvotāju šajā vecumgrupā pēdējo 12 mēnešu laikā ir apguvuši kaut ko jaunu.

Iedzīvotāju dalība neformālajos izglītības pasākumos būtiski pārsniedz dalību formālajos – 2022. gadā vecuma grupā no 25 līdz 34 gadiem neformālajā izglītībā piedalījās 55,7 % iedzīvotāju, bet formālajā – 10,8 %. Salīdzinot ar 2016. gada apsekojuma datiem, 2022. gadā dalība neformālajos izglītības pasākumos ir pieaugusi, taču dalība formālajos izglītības pasākumos ir nedaudz samazinājusies.

**Pieaugušo (25–64 gadi) dalība izglītības aktivitātēs pēc dzimuma un vecuma
2016. un 2022. gadā**

(procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

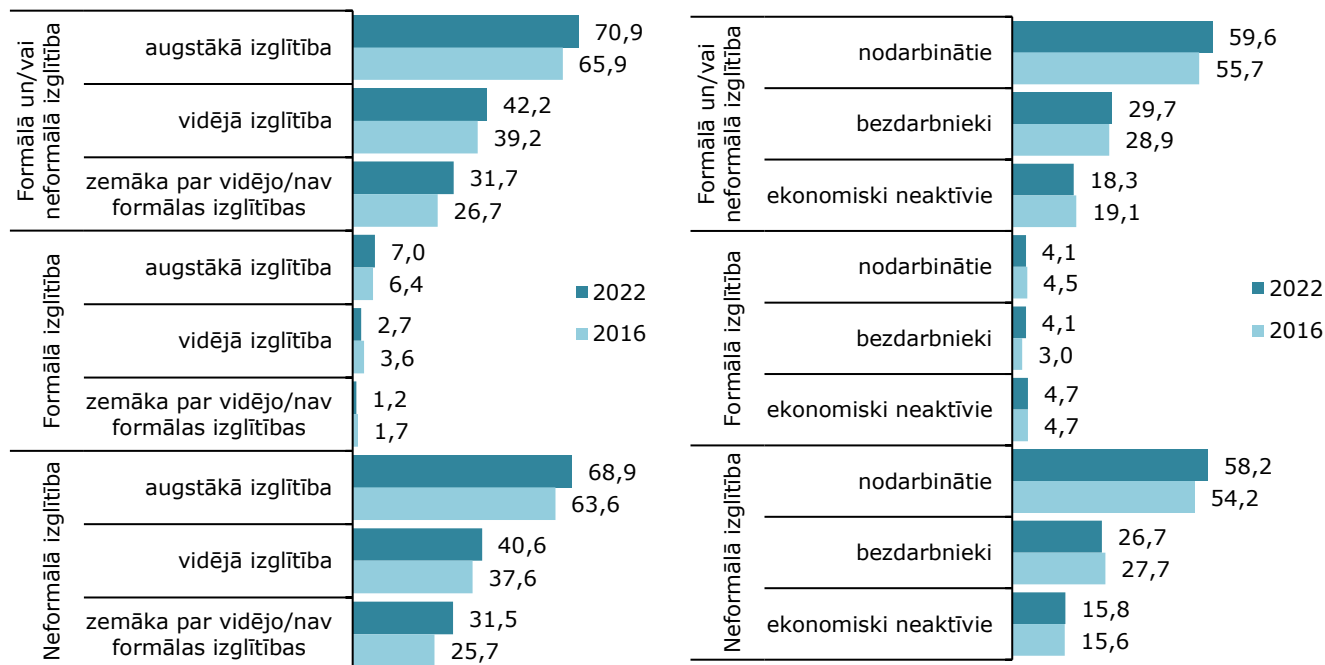

Oficiālās statistikas portāls [PIA60].

Lai sekmīgāk iekļautos darba tirgū, mūžizglītība ir ļoti aktuāla iedzīvotājiem, kuri nav nodarbināti un kuriem ir zemāks izglītības līmenis. Tomēr apsekojuma dati liecina, ka nodarbinātie un iedzīvotāji ar augstāko izglītību izglītības aktivitātēs piedalās vairāk – attiecīgi 59,6 % un 70,9 %.

Pieaugušo 25–64 gadu vecumā dalība izglītības aktivitātēs pēc izglītības līmeņa un nodarbinātības līmeņa 2016. un 2022. gadā

(procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

Oficiālās statistikas portāls [PIA60].

Saskaņā ar apsekojuma rezultātiem galvenie iemesli, kāpēc iedzīvotāji piedalījās neformālajā izglītībā, bija: lai veiktu savu darbu labāk un/vai uzlabotu karjeras iespējas (78,7 %), iegūtu ikdienā noderīgas zināšanas/prasmes (67,3 %) vai piedalīšanās neformālajā izglītībā bija obligāta (62,1 %).

Galvenie piedalīšanās iemesli neformālajā izglītībā pieaugušajiem (25–64 gadi), 2022

(procentos no iedzīvotāju skaita)

Faktori, kas traucē piedalīties pieaugušo (25–64 gadi) izglītībā pēc nozīmīguma, 2022

(procentos)

Oficiālās statistikas portāls [PIA62 un PIA71].

47,8 % respondentu nepiedalījās izglītības aktivitātēs pēdējo 12 mēnešu laikā. Kā galvenos faktorus, kas traucēja piedalīties pieaugušo izglītībā, iedzīvotāji minēja, ka apmācības nebija nepieciešamas (56,4 %), tās nevarēja savienot ar darba grafiku (13 %) un ģimenes apstākļu dēļ (5,7 %).

Pēdējā gada laikā katrs izglītības aktivitāšu dalībnieks vidēji ir pavadījis 6 stundas mēnesī izglītojoties. Salīdzinot ar 2016. gada apsekojuma datiem, pieaugušo izglītībā pavadītais laiks ir samazinājies. Būtiski lielāks laiks ir pavadīts formālās izglītības pasākumos (vidēji 29 stundas mēnesī). Vīrieši un sievietes pēdējā gada laikā ir pavadījuši līdzīgu skaitu stundu pieaugušo izglītības pasākumos. Analizējot datus pēc nodarbinātības statusa, ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji un bezdarbnieki pavadā vairāk laika izglītības pasākumos nekā nodarbinātie.

Vidējais pieaugušo (25–64 gadi) izglītībā pavadītais laiks pēc dzimuma un nodarbinātības statusa (stundas mēnesī uz vienu dalībnieku)

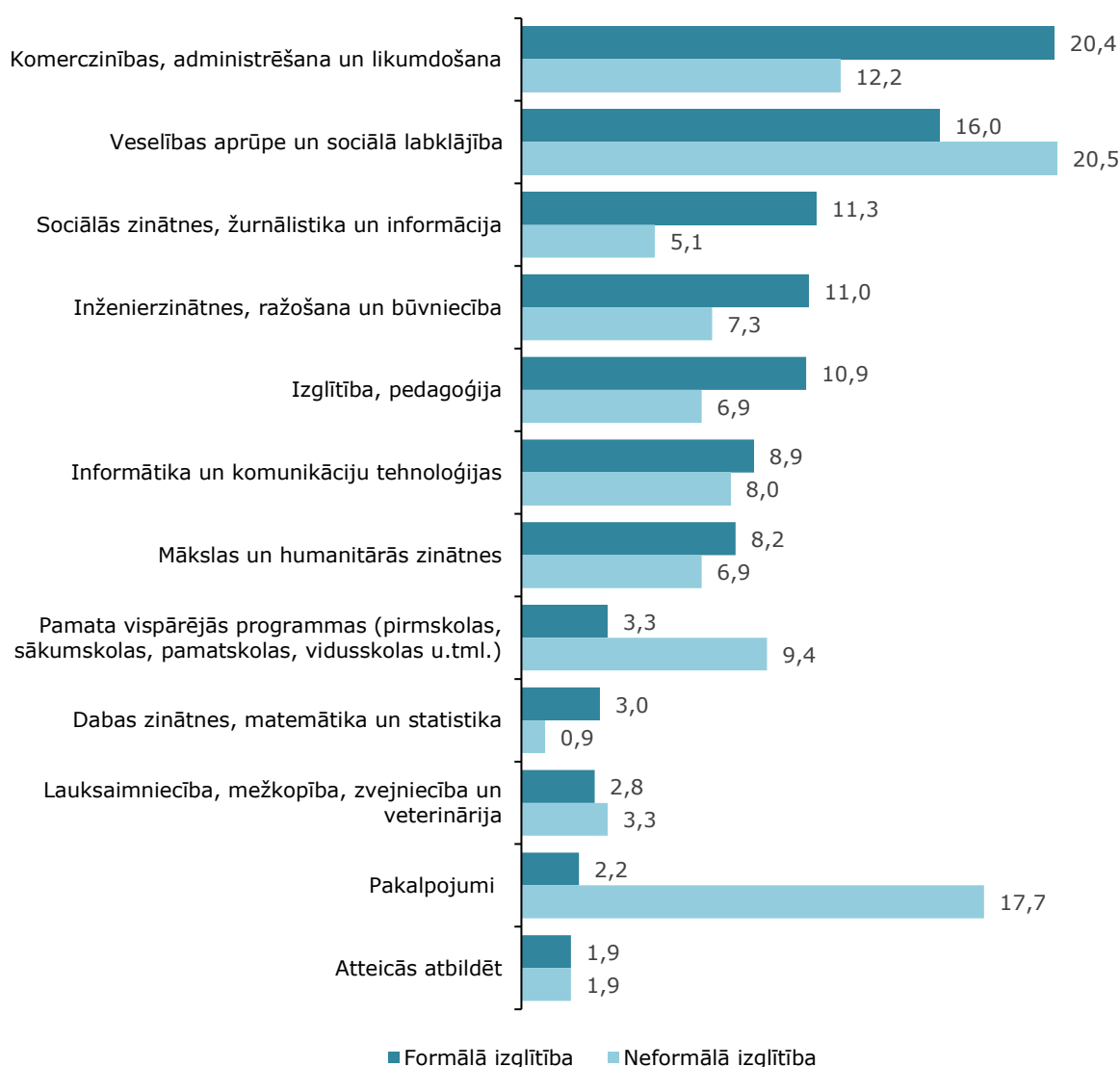
Oficiālās statistikas portāls [PIA63].

Apsekojumā tika iegūta arī informācija par iedzīvotāju vēlēšanos piedalīties pieaugušo izglītībā nākotnē. Lielākā daļa iedzīvotāju neizrādīja vēlēšanos nākotnē iesaistīties mūžizglītībā – 41 % no respondentiem, kuri piedalījās pieaugušo izglītībā, un 42,1 % no tiem, kuri nepiedalījās. Salīdzinot ar 2016. gadu, respondentu motivācija nākotnē izglītoties ir būtiski samazinājusies – respondentu skaits, kas nākotnē negrib piedalīties mūžizglītībā, ir palielinājies par 18,1 procentpunktu starp tiem, kas piedalījās mūžizglītības pasākumos, un par 6,7 procentpunktiem starp tiem, kas nepiedalījās.

Populārākās izglītības jomas formālajā un neformālajā izglītībā ir atšķirīgas. Formālajā izglītībā iedzīvotāji pēdējā gada laikā aktīvāk apguva komerczinību, administrēšanas un likumdošanas (20,4 %), veselības aprūpes un sociālās labklājības (16 %) un sociālās zinātnes, žurnālistikas un informācijas izglītības programmas (11,3 %). Neformālajā izglītībā aktivitātes lielākoties ir saistītas ar veselības aprūpi un sociālo labklājību (20,5 %), pakalpojumiem (17,7 %) un komerczinībām, administrēšanu un likumdošanu (12,2 %).

Iegūtie dati liecina, ka vidējās izmaksas gadā vienam neformālās izglītības dalībniekam veidoja 374,8 eiro.

Iedzīvotāju (25–64 gadi) mācību aktivitātes sadalījumā pa izglītības jomām formālajā un neformālajā izglītībā, 2022¹
(ISCED-F 2013 klasifikators, procentos)

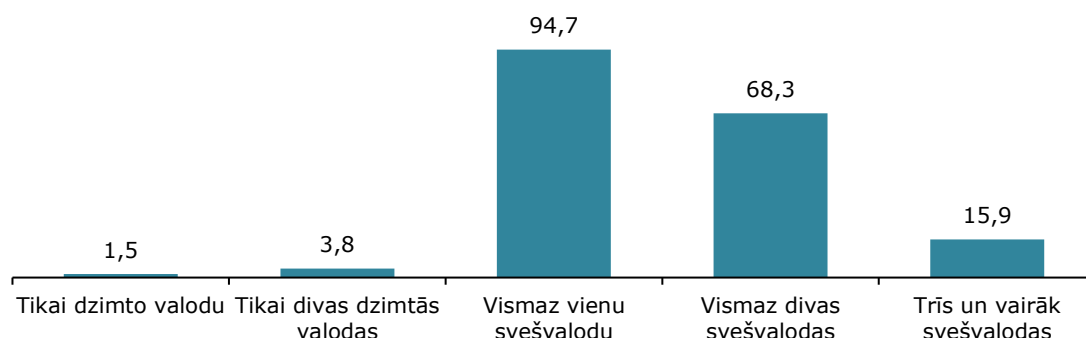
📖 Oficiālās statistikas portāls [[PIA661](#)].

¹ Atbilstoši ISCED-F 2013 klasifikatoram pamata vispārējās programmas iekļauj pirmsskolas, sākumskolas, pamatskolas, vidusskolas u.tml. izglītības programmas. Mācību aktivitāte "Pakalpojumi" iekļauj militārās, policijas, transporta, friziera un skaistumkopšanas, viesnīcu, restorānu un sabiedriskās ēdināšanas, sporta, tūrisma, higiēnas, arodveselības u.tml. izglītības programmas.

2. IEDZĪVOTĀJU SVEŠVALODU ZINĀŠANAS¹

Tikai 5,3 % Latvijas iedzīvotāju vecumā no 25 līdz 64 gadiem nespēj sazināties nevienā svešvalodā. Savukārt 3,8 % no Latvijas iedzīvotājiem ir divas dzimtās valodas. Vairāk nekā puse iedzīvotāju apguvuši vismaz divas svešvalodas (68,3 %), bet 15,9 % spēj sazināties trīs un vairāk svešvalodās. Svešvalodu prasme ir pašvērtējums, kas variē no dažu frāžu zināšanām līdz pilnībā pārvaldītai valodai.

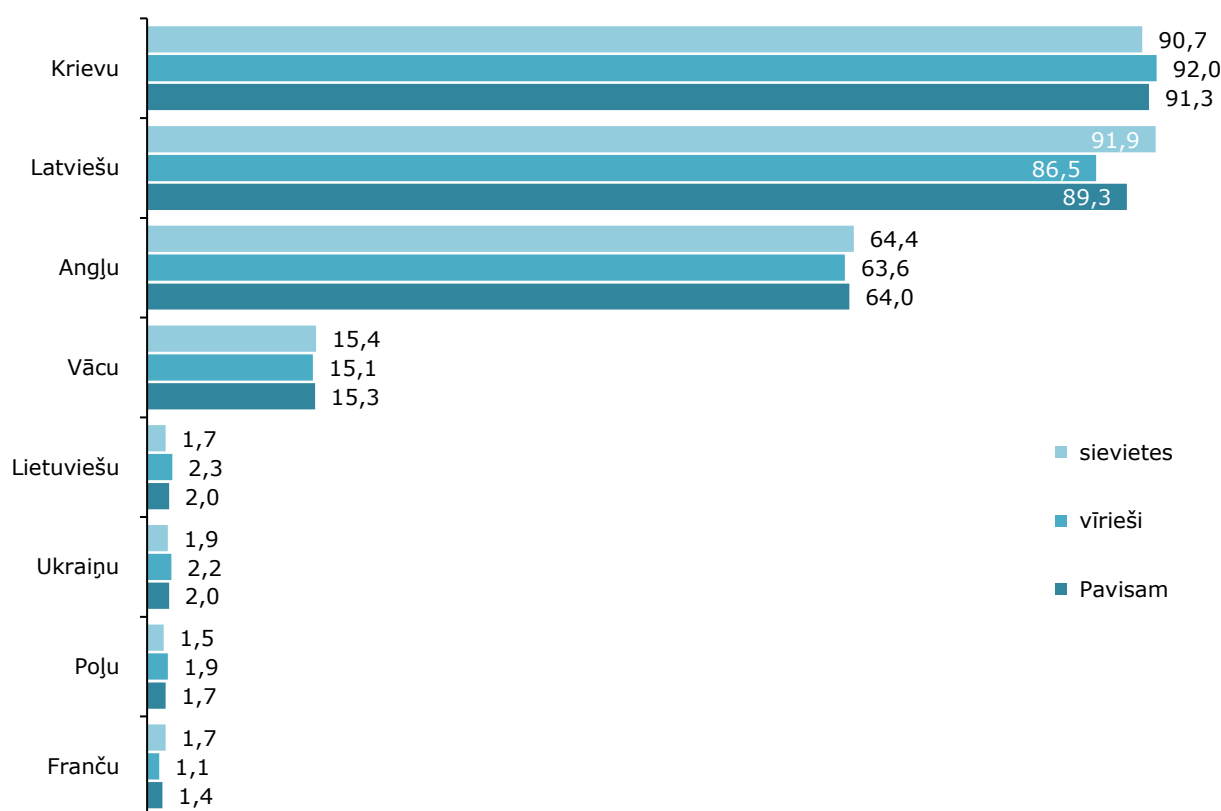
Iedzīvotāju (25–64 gadi) īpatsvars, kuri apguvuši tikai dzimto/-ās valodu/-as vai papildus pārzina vienu/ divas un vairāk svešvalodas, 2022
(procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

📖 Oficiālās statistikas portāls [PIA78].

Starp iedzīvotājiem 25–64 gadu vecumā visvairāk ir to, kas papildu dzimtajai/-ām valodai/-ām spēj sazināties krievu valodā (91,3 %), latviešu valodā (89,3 %) un angļu valodā (64,0 %). Salīdzinot ar 2016. gadu, par 6,8 procentpunktiem ir palielinājies iedzīvotāju īpatsvars, kam ir prasmes angļu valodā. Svešvalodu zināšanas abiem dzimumiem ir līdzīgas.

Valodu zināšanas (izņemot dzimto/-ās valodu/-as) iedzīvotājiem (25–64 gadi) sadalījumā pēc dzimuma, 2022
(procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

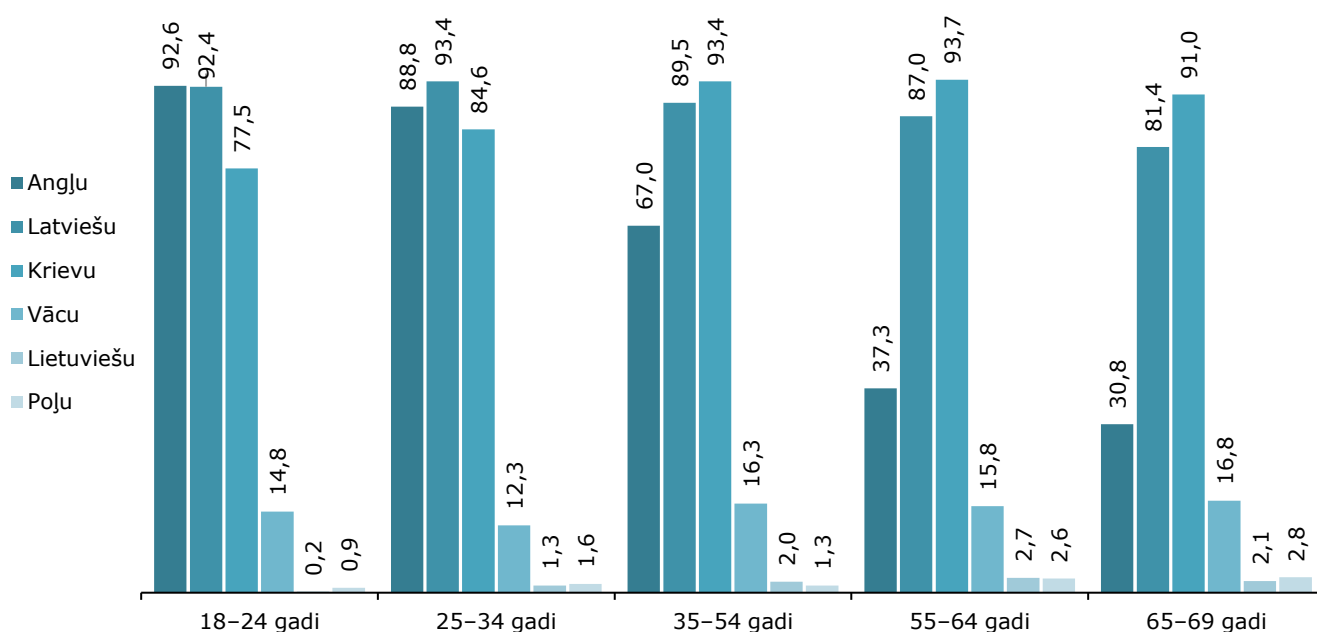
📖 Oficiālās statistikas portāls [PIA74].

¹ Svešvalodu zināšanu līmenis ir dažāds un atkarīgs no respondenta pašvērtējuma.

Jaunāka gadagājuma iedzīvotāji visvairāk pārzina angļu valodu – 18–24 gadu vecumā to pārvalda gandrīz visi (92,6 %) un 25–34 gadu vecumgrupā – 88,8 %. Vecumā pēc 35 gadiem visizplatītākā ir krievu valoda – visās vecumgrupās pratēju īpatsvars pārsniedz 91 %, un angļu valodas pratēju īpatsvars samazinās līdz ar vecumu. Vācu valoda ir trešā izplatītākā svešvaloda, un tās pratēju īpatsvars visās vecuma grupās pārsniedz 12 %.

Valodu zināšanas (izņemot dzimto/-ās valodu/-as) iedzīvotājiem (18–69 gadi) sadalījumā pa vecuma grupām, 2022

(procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

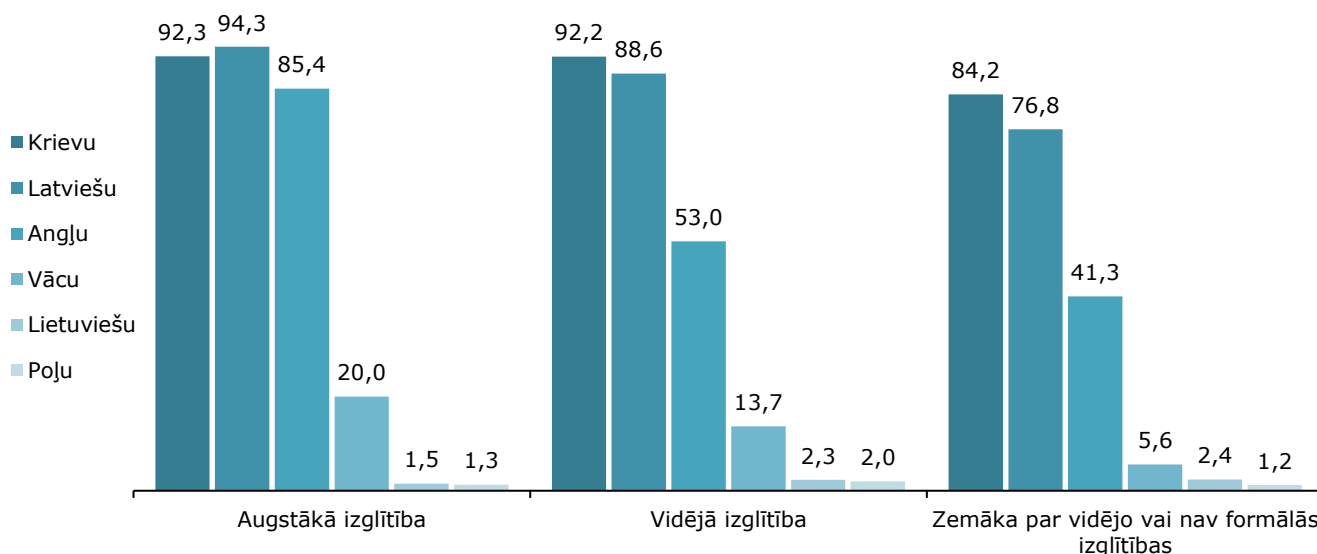

Oficiālās statistikas portāls [PIA74].

Iedzīvotājiem ar augstāku izglītības līmeni ir labākas svešvalodu zināšanas – 94,3 % pārvalda latviešu valodu kā svešvalodu, 92,3 % pārvalda krievu valodu un 85,4 % – angļu valodu. Mazāk par pusi (41,3 %) iedzīvotāju ar zemāku par vidējo vai bez formālās izglītības pārvalda angļu valodu.

Valodu zināšanas (izņemot dzimto/-ās valodu/-as) iedzīvotājiem (25–64 gadi) sadalījumā pēc izglītības līmeņa, 2022

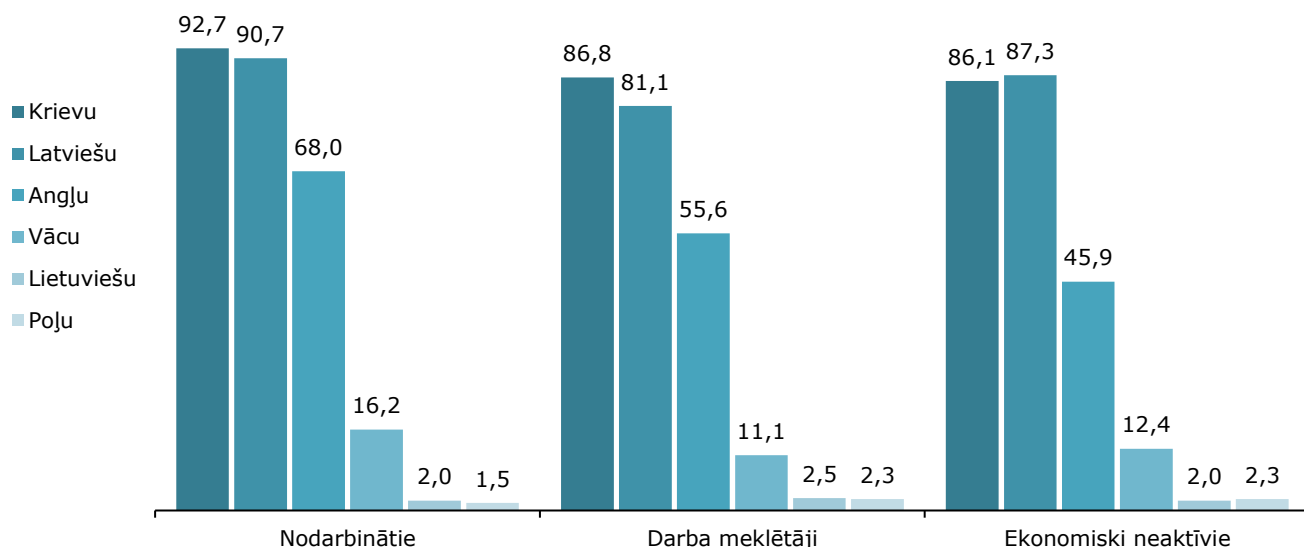
(procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

Oficiālās statistikas portāls [PIA74].

Svešvalodu zināšanas palielina iedzīvotāju konkurētspēju darba tirgū. Apsekojuma rezultāti rāda, ka labākas svešvalodu zināšanas ir iedzīvotājiem, kas ir nodarbināti – 92,7 % pārvalda krievu valodu, 90,7 % – latviešu kā svešvalodu, 68,0 % – angļu valodu, 16,2 % – vācu.

**Valodu zināšanas (izņemot dzimto/-ās valodu/-as) iedzīvotājiem (25–64 gadi)
sadalījumā pēc nodarbinātības statusa, 2022**
(procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

📖 Oficiālās statistikas portāls [PIA74].

Savas svešvalodu prasmes iedzīvotāji novērtē atšķirīgi. Krievu valodas kā pirmās vislabāk apgūtās svešvalodas prasmes divas trešdaļas iedzīvotāju vērtē visaugstākajā līmenī – 64,0 % to pārvalda gandrīz pilnībā, 29,2 % saprot vienkāršu tekstu un var izteikties vienkāršiem vārdiem, 6,2 % saprot un izmanto pazīstamākos sarunvalodas izteicienus, un tikai 0,6 % saprot un izmanto tikai dažus vārdus un frāzes.

Angļu valodas kā pirmās vislabāk apgūtās svešvalodas zināšanas gandrīz puse (45,6 %) vērtē visaugstākajā līmenī, 40,0 % saprot vienkāršu tekstu un var izteikties vienkāršiem vārdiem, 11,8 % saprot un izmanto pazīstamākos sarunvalodas izteicienus, bet 2,6 % saprot un izmanto tikai dažus vārdus un frāzes.

Vācu valodas kā pirmās vislabāk apgūtās svešvalodas zināšanas ceturtdaļa (25,2 %) vērtē visaugstākajā līmenī, trešdaļa (33,9 %) saprot vienkāršu tekstu un var izteikties vienkāršiem vārdiem, 22,3 % saprot un izmanto pazīstamākos sarunvalodas izteicienus, bet 18,5 % saprot un izmanto tikai dažus vārdus un frāzes.

Latviešu valodas prasmes plašāk apskatītas publikācijas 4. sadaļā.

Zināšanas pirmajā vislabāk apgūtajā svešvalodā (iedzīvotājiem 25–64 gadu vecumā), 2022
(procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

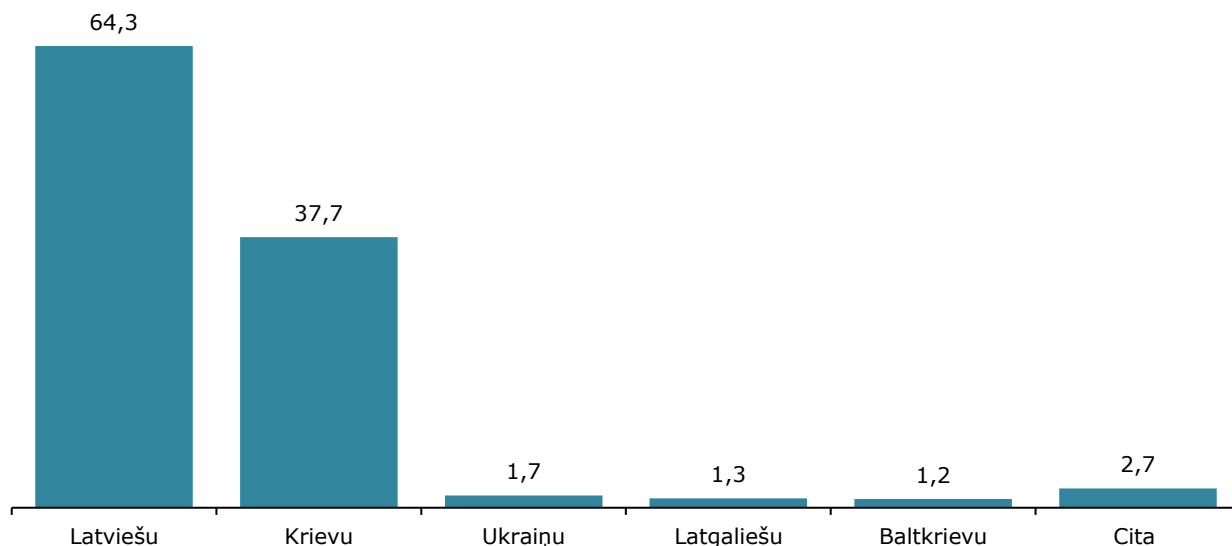
Valodas zināšanu līmenis	Angļu	Krievu	Vācu	Latviešu
0 - saprotu un varu izmantot tikai dažus vārdus un frāzes	2,6	0,6	18,5	4,4
1 - varu saprast un izmantot pazīstamākos sarunvalodas izteicienus, izmantoju valodu saistībā ar pazīstamām lietām un situācijām	11,8	6,2	22,3	24,3
2 - varu saprast vienkārša teksta būtību un izteikties vienkāršiem vārdiem, varu aprakstīt pieredzi un notikumus un diezgan tekoši sazināties	40,0	29,2	33,9	35,8
3 - varu saprast plaša spektra sarežģītus tekstus un elastīgi izmantot valodu, gandrīz pilnībā pārvaldu valodu	45,6	64,0	25,2	35,7

📖 Oficiālās statistikas portāls [PIA75].

3. IEDZĪVOTĀJU DZIMTĀ UN MĀJĀS LIETOTĀ VALODA

Visizplatītākās dzimtās valodas¹ Latvijā ir latviešu un krievu – 64,3 % iedzīvotāju par savu dzimto valodu sauc latviešu un 37,7 % – krievu valodu. 1,7 % iedzīvotāju dzimtā valoda ir ukraiņu valoda, latgaliešu valoda ir 1,3 % iedzīvotāju, kam seko baltkrievu – 1,2 %. 8,4 % Latgales iedzīvotāju par savu dzimto valodu sauc latgaliešu valodu.

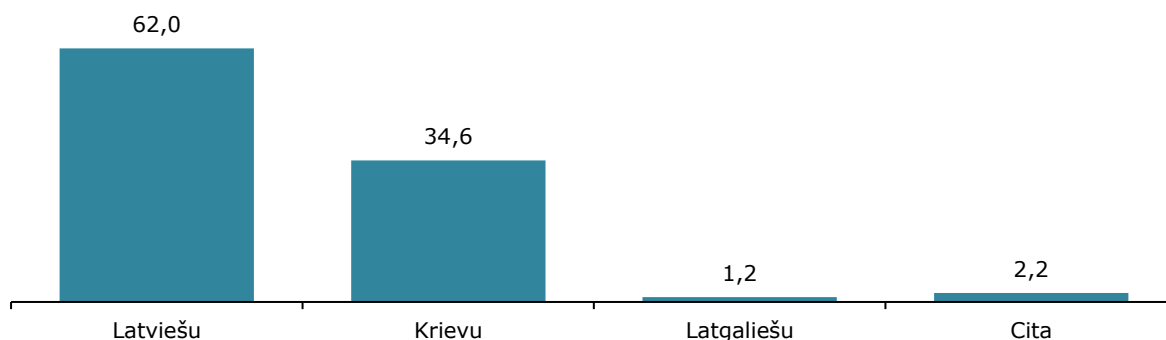
Iedzīvotāju (18–69 gadi) dzimtā/-ās valoda/-as, 2022 (procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

📖 Oficiālās statistikas portāls [PIA77].

Visbiežāk mājās lietotās valodas ir latviešu un krievu valoda. Vairāk nekā puse (62,0 %) iedzīvotāju mājās runā latviešu valodā un aptuveni trešā daļa (34,6 %) – krievu valodā. 8,8 % Latgales iedzīvotāju mājās runā latgaliešu valodā.

Iedzīvotāju (18–69 gadi) mājās lietotā valoda, 2022 (procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

📖 Oficiālās statistikas portāls [PIA77].

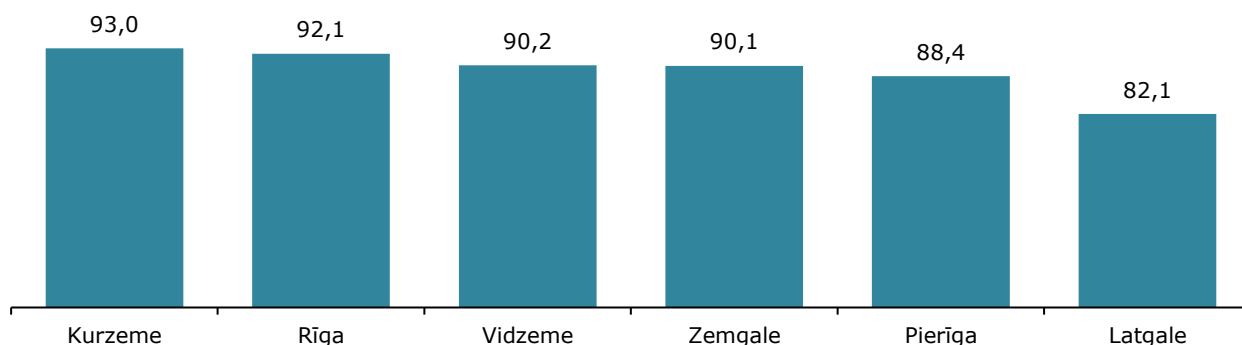
4. IEDZĪVOTĀJU LATVIEŠU VALODAS PRASMES

96,3 % Latvijas iedzīvotāju vecumā no 25 līdz 64 gadiem spēj sazināties latviešu valodā (tai skaitā tie, kam latviešu valoda ir dzimtā). 89,3 % – iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda nav latviešu, spēj sazināties latviešu valodā. Vislielākais latviešu valodas kā svešvalodas pratēju īpatsvars, kam prasmes variē no dažu frāžu zināšanām līdz pilnībā pārvaldītai valodai, ir Kurzemes reģionā (93,0 %) un Rīgā (92,1 %), bet mazāk – Latgalē (82,1 %).

¹ Vienai personai iespējamas divas dzimtās valodas.

Iedzīvotāju (25–64 gadi) īpatsvars, kuri prot latviešu valodu un kuru dzimtā valoda nav latviešu, reģionos, 2022

(procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

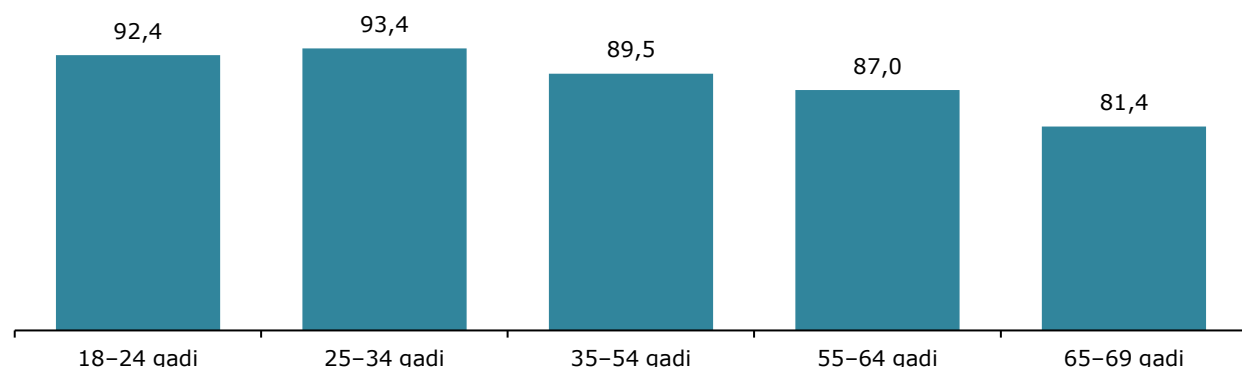

📖 Oficiālās statistikas portāls [PIA74].

Starp jaunāka gadagājuma iedzīvotājiem (vecumā no 25 līdz 34 gadiem) latviešu valodu prot 93,4 % un vecumā no 18 līdz 24 – 92,4 %, bet vismazākais latviešu valodas pratēju īpatsvars ir vecumgrupā no 65 līdz 69 gadiem – 81,4 %.

Iedzīvotāju (18–69 gadi) īpatsvars, kuri prot latviešu valodu un kuru dzimtā valoda nav latviešu, pa vecuma grupām, 2022

(procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

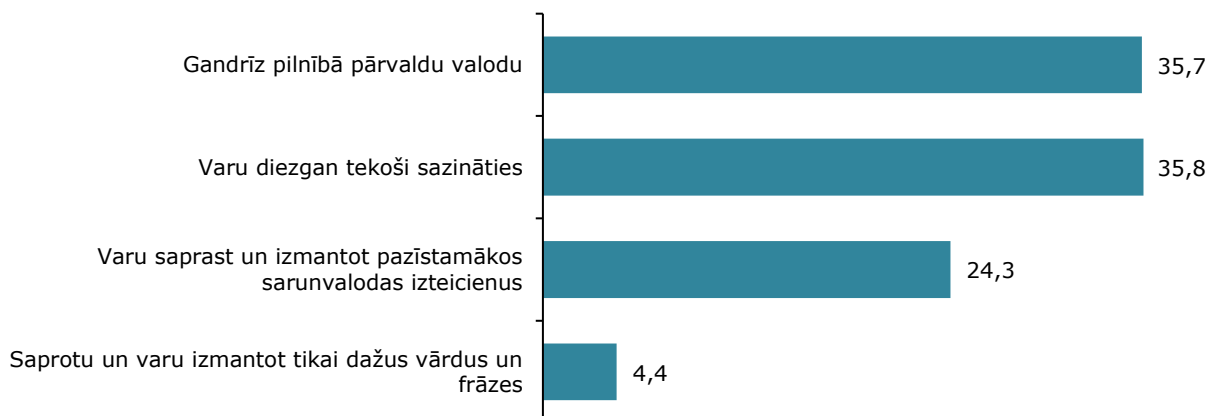

📖 Oficiālās statistikas portāls [PIA74].

No iedzīvotājiem, kuriem latviešu valoda ir pirmā vislabāk apgūtā svešvaloda, 35,7 % labi vai gandrīz pilnībā pārvalda valodu, 35,8 % spēj tekoši sazināties, 24,3 % saprot un izmanto sarunvalodas frāzes, bet 4,4 % spēj saprast un izmantot tikai dažus vārdus un frāzes.

Iedzīvotāji (25–64 gadi), kuriem latviešu valoda ir pirmā vislabāk apgūtā svešvaloda, pa zināšanu līmeņiem, 2022

(procentos no iedzīvotāju skaita attiecīgajā grupā)

📖 Oficiālās statistikas portāls [PIA75].

METODOLOĢISKI PASKAIDROJUMI

Procenti publikācijā aprēķināti no svērtajiem datiem. Iedzīvotāju grupa, uz kuru attiecas procentuālais dalījums, ir norādīta tabulas nosaukumā vai paskaidrojumā zem tabulas nosaukuma. Respondenti, kuri nav atbildējuši uz doto jautājumu, nav ietverti aprēķinā.

Pieaugušo izglītība – personu (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) daudzveidīgs izglītošanas process, kas nodrošina personas attīstību un konkurētspēju darba tirgū.

Dzimtā valoda – attiecas uz valodām, kuru/-as persona apguva mājās bērnībā un kuru/-as joprojām saprata aptaujas laikā. Dzimtās valodas var būt vairākas (mātes un tēva) – tādā gadījumā personai ir vairāk nekā viena dzimtā valoda.

Mājās lietotā valoda – valoda, kurā sarunājas ar saviem ģimenes locekļiem un izmanto kā saziņas valodu mājās aptaujas laikā. Aptaujā iedzīvotāji varēja norādīt tikai vienu mājās lietoto valodu.

Formālā izglītība – sistēma, kas ietver pamatzglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības pakāpes, kuru programmu apguvi apliecina valsts atzīts izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dokuments, kā arī izglītības un profesionālās kvalifikācijas dokuments.

Neformālā izglītība – visas organizētās apmācību nodarbības ārpus formālās izglītības sistēmas, kas ir organizētas kā kursi, konferences, lekcijas, semināri vai darba grupas. Neformālās izglītības mērķis ir apgūt vai uzlabot prasmes, zināšanas un kompetences, gan saistībā ar darbu, gan sabiedriskiem un personīgiem mērķiem.

© Centrālā statistikas pārvalde, 2023.
Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce obligāta.

Lāčplēša iela 1, Rīga, LV-1010
tālrunis: 67366922; info@csp.gov.lv
www.csp.gov.lv; stat.gov.lv

Līdzfinansē
Eiropas Savienība